

Klamydia

Lääkärikirja Duodecim

13.10.2022

Naistentautien ja synnytysten erikoislääkäri Aila Tiitinen

- Klamydian oireet
- Klamydian toteaminen
- Klamydian hoito
- Klamydian myöhäisseuraamukset
- Klamydian ehkäisy
- Kirjallisuutta

Keskeistä

- *Chlamydia trachomatis* on yleisin seksitauteja aiheuttava bakteeri.
- Klamydian "itämisaika" tartunnasta mahdollisiin oireisiin on 1–3 viikkoa. Merkittävä osa klamydiatartunnoista on oireettomia.
- Klamydian tavallisimmat oireet naisilla ovat poikkeava valkovuoto tai niukka verinen tiputteluvuoto ja kirvely.
- Miehillä klamydia aiheuttaa virtsaputken tulehduksen, jonka oireena on niukka, vesimäinen ja myöhemmin limainen vuoto virtsaputkesta ja virtsakirvely.
- Klamydia tutkitaan laboratoriossa joko ensivirtsanäytteestä tai vanutikulla virtsaputkesta, emättimestä, kohdunkaulasta tai peräsuolesta otetusta näytteestä
- Klamydia hoidetaan antibiootilla. Kumppanin samanaikainen hoito on tärkeää.
- Klamydiatulehduksen merkittävä haitta ovat erilaiset jälkitaudit.

Chlamydia trachomatis on pieni solunsisäinen bakteeri, joka on yleisin [seksitauteja](#) aiheuttava bakteeri. Todettujen tartuntojen määrä on viime vuosina pysynyt korkeana. Klamydia onkin yleisin seksitauti: vuonna 2020 todettiin yli 16 100 klamydiatartuntaa, joista 58 % naisilla. Suurin osa tartunnoista todetaan 15–29-vuotiailla, ja joka viides tartunnan saaneista on alle 20-vuotias. Noin 60 % tartunnoista esiintyy naisilla.

Klamydia tarttuu seksissä, yhdynnässä ja lisäksi esimerkiksi suuseksissä. Oireettomuus edistää tartunnan leviämistä. Tartunnasta diagnoosiin kuluu aikaa keskimäärin 4 viikkoa, joskus jopa kuukausia, jolloin henkilö on voinut tartuttaa jo uuden kumppanin.

Klamydian oireet

Klamydian "itämisaika" tartunnasta mahdollisiin oireisiin on 1–3 viikkoa. Tavallisin ilmenemismuoto naisilla on kohdunkaulan tulehdus (servisiitti), joka on usein oireeton. Oireina voi esiintyä poikkeavaa valkovuotoa, virtsakirvelyä ja ylimääräistä veristä tiputteluvuotoa (ks. [Välivuodot](#)). Jos klamydiatulehdus on levinnyt kohdun limakalvolle, voi esiintyä alavatsakipua ja epäsäännöllistä kuukautisvuotoa.

Miehillä oireena on virtsaputken tulehdus (uretriitti) tai [lisäkiveksen tulehdus](#) (epididymiitti). Uretriitin oireita ovat niukka, vesimäinen ja myöhemmin limainen vuoto virtsaputkesta ja virtsakirvely. Eturauhasen tulehduksen (prostatitiitti) aiheuttajana sen merkitys on vähäinen.

Tärkein klamydiatulehduksen komplikaatio on [sisäsynnyttimien tulehdus eli PID](#) (pelvic inflammatory disease). PID kehittyy ns. nousevana tulehduksena eli emättimestä

kohdunkaulan kautta kohtuonteloon, munanjohtimiin ja munasarjoihin. Myös miehellä klamydia voi aiheuttaa hedelmällisyyden alenemista.

Ainakin 70 % naisten klamydiatulehduksista on oireettomia; miehillä oireita on puolella tartunnan saaneista. Oireettomuus edistää leviämistä. [Tippurissa](#) oireet tulevat nopeammin.

Klamydian toteaminen

Aina, jos epäillään klamydiatulehdusta, kannattaa ottaa laboratorionäyte. Luotettavaan diagnoosiin päästään tutkimalla [ensivirtsanäyte](#) tai emättimestä otettu vanupuikkonäyte nukleiinihappomonistustekniikalla (PCR). Nykyisin sekä klamydia että tippuri tutkitaan yleensä samasta näytteestä. Ensivirtsanäytettä käytetään sekä miesten että naisten klamydiadiagnostiikkaan. Näyte otetaan aikaisintaan 5–7 vrk:n kuluttua mahdollisesta tartunnasta. Ennen näytteenottoa on oltava kaksi tuntia virtsaamatta. Tartuntatavan mukaan tikkunäyte voidaan ottaa myös muualta (virtsaputki, peräsuoli, nielu).

Ensivirtsanäyte soveltuu myös kotinäytteenottoon. Se on viime vuosina otettu käyttöön joissakin kunnissa. Henkilö tilaa kunnan internetsivujen kautta näytteenottovälineet kotiin, ja samassa yhteydessä toimitetaan tietolehtinen seksitaudeista. Henkilö ottaa virtsanäytteen ohjeiden mukaan ja postittaa näytteen laboratorioon. Laboratoriossa virtsanäytteestä tutkitaan klamydia ja tippuri nukleiinihappo-osoitustestillä. Vastauksesta annetaan tieto tekstiviestillä, jonka jälkeen näytevastaus on nähtävissä palvelun internetsivuilla. Jos vastaus on positiivinen, henkilö ohjataan hakeutumaan terveysasemalle hoitoon. Kokemusten perusteella tämä tapa soveltuu hyvin sekä klamydian että tippurin tutkimiseen ja madaltaa tutkimuksiin hakeutumisen kynnystä.

Papakokeessa klamydiaa ei voida todeta. Toisaalta, jos papanäytteessä on tulehdusmuutoksia, kannattaa klamydianäyte aina tutkia. Jos virtsaoireiden vuoksi otetussa virtsanäytteessä on valkosoluja ilman muita tulehduksen merkkejä, kannattaa pitää mielessä klamydiatulehdus ja tutkia se erikseen.

Klamydian hoito

Klamydia hoidetaan antibiootilla. Tavallisin hoito on kerta-annos atsitromysiiniä. Jos on kehittynyt sisäsyntyintulehdus, tarvitaan kahden viikon lääkitys esimerkiksi doksisykliinillä. Nuoren naisen kuumeinen tulehdus on syytä hoitaa sairaalassa ja aloittaa lääkitys suonensisäisellä antibioottilääkityksellä. Lääkitys on potilaalle maksuton kunnallisissa hoitopaikoissa.

Seksistä tulee pidättäytyä viikon ajan ja sen jälkeen käyttää kondomia negatiiviseen jälkitarkastusvastaukseen asti. Hoidetun klamydiatulehduksen jälkeen kontrollinäyte otetaan 4 viikon kuluttua, koska liian aikaisin otettu näyte voi antaa ”väärän” positiivisen tuloksen.

Vakituinen seksikumppani pyritään hoitamaan samanaikaisesti. Hoito voidaan aloittaa heti näytteenoton jälkeen. Samalla tulee testata myös muut sukupuolitaudit. Tippuritartuntojen määrä on viime vuosina lisääntynyt; vuonna 2020 todettiin lähes 500 uutta tartuntaa.

Mikrobiologiset laboratoriot ilmoittavat toteamansa positiiviset klamydialöydökset suoraan Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle.

Klamydian myöhäisseuraamukset

Noin joka neljäs klamydian aiheuttaman PID:n sairastanut kärsii tulehduksen seurauksista. Jälkiseurauksena voi olla munanjohdinvaurio tai -tukos. Se johtaa [munanjohdinraskauden](#) riskin lisääntymiseen tai munanjohdinperäiseen [hedelmättömyyteen](#). Oireeton klamydia aiheuttaa vähemmän vakavia jälkiseurauksia,

joten varhainen tartunnan toteaminen ja hoito ovat tärkeitä. Toistuvat tulehdukset taas lisäävät jälkiseurauksia.

Klamydia voi laukaista [reaktiivisen artriitin](#) sekä miehillä että naisilla.

Klamydian ehkäisy

Klamydia voi tarttua suojaamattomassa seksissä, myös suuseksin ja muiden limakalvokontaktien kautta. Klamydiaa esiintyy kuitenkin muita seksitauteja harvemmin suussa ja nielussa. Seksitaudit voi välttää käyttämällä kondomia ja suuseksisuoja. Etenkin miesten välisessä seksissä tulee lisäksi käyttää joko vesi- tai silikonipohjaista liukuvoidetta. Klamydia tarttuu herkemmin rikkonaisten limakalvojen kautta.

On hyvä muistaa, että noin joka neljäs mies ja valtaosa naisista ei huomaa erityisiä ensioireita klamydiasta ja heistä moni jää oireettomaksi taudinkantajaksi.

Klamydiaa suositellaan seulottavaksi riskiryhmiltä ehkäisy- ja äitiysneuvoloissa. Klamydianäyte otetaan usein ennen raskauden keskeytystä sekä alle 25-vuotiaalta raskaudenehkäisyä hakevalta ensikäynnin yhteydessä.

Artikkelin tunnus: dlk00139 (011.001)

© 2023 Kustannus Oy Duodecim